

Већу интердисциплинарних студија Универзитета уметности у Београду
Б е о г р а д, Косанчићев венац 29
Сенату Универзитета уметности у Београду
Б е о г р а д, Косанчићев венац 29

Предмет: Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Марка Стојановића

Звуци Београда

сједињавање конкретних звукова и призора у вишемедијском делу

Уводно образложење

Марко Стојановић пријавио је децембра 2010. године Универзитету уметности у Београду докторски уметнички пројект под називом ***Звуци Београда*** – *сједињавање конкретних звукова и призора у вишемедијском делу*.

На седници Већа интердисциплинарних студија од 10. фебруара 2011. године, донесена је Одлуку о именовању Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта, у саставу: ВЛАДАН РАДОВАНОВИЋ, БРАНКО ПАВИЋ, редовни професор, и ЧЕДОМИР ВАСИЋ, редовни професор.

Веће интердисциплинарних студија је на седници одржаној 14. априла 2011. године донело Одлуку о усвајању позитивног Извештаја Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта.

Одлуком Сената Универзитета уметности од 4. маја 2011. године одобрен је рад на докторском уметничком пројекту и именован ментор – СРЂАН ХОФМАН, редовни професор.

Веће интердисциплинарних студија је, на основу обавештења ментора да је рад на овом пројекту завршен, на седници одржаној 12. јуна 2014. године донело одлуку о именовану Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта, у саставу:

Чедомир Васић, редовни професор у пензији

Бранислав Карановић, редовни професор

др Иван Правдић, ванредни професор

др Борис Деспот, редовни професор

Срђан Хофман, редовни професор у пензији (ментор).

Биографски подаци о кандидату

Марко Стојановић рођен је 1984. године у Београду, где завршава Основну школу „Владислав Рибникар“, Четрнаесту београдску гимназију и Музичку школу „Јосиф Маринковић“ – одсек за клавир. Године 2007. дипломира на Факултету драмских уметности у Београду – смер Снимање и дизајн звука, а након тога наставља школовање на интердисциплинарним уметничким докторским студијама на Универзитету уметности у Београду – смер Вишемедијска уметност.

Од 2000. године хонорарно ради у музичком студију свог оца Драгана Стојановића, у студију *Казабланка*, где се бави дизајном звука за аудио-визуелна дела и музичком продукцијом. Као монтажер звука (монтажер „фоли ефеката“), урадио је у досадашњој каријери преко двадесет, углавном иностраних, играних филмова. Од 2010. године постаје члан креативног тима Прве српске телевизије, где је до данас запослен као дизајнер звука.

Сем професионалног рада у областима снимања и дизајнирања звука, Марко Стојановић се бави и компоновањем примењене музике за телевизијски и радијски програм. Аутор је музике за шпице многих емисија: *Вести Прве српске телевизије*, *Вести Б92*, *Став Србије*, *Ноћни журнал*, *Тачно 1* и *Тачно 9*, *Драга Савета*, *Први глас Србије*, *Шатра*, *Радна акција*, итд.

Његово стваралаштво се временом проширило од музике и дизајна звука и на друге уметничке области. Тако у децембру 2010, у галерији Народне банке Србије, а у оквиру фестивала С.У.Т.Р.А, излаже своје прво вишемедијско дело: интерактивну аудио-визуелну инсталацију *Конкретизатор*. Септембра 2011. године излаже у уметничком павиљону, галерији УЛУЦГ у Подгорици, своје друго интерактивно дело – инсталацију *Конкретизатор II*.

Марко Стојановић се бави и истраживањима у областима видео арта и електроакустичке музике, те, под утиском амбијента који га окружује, ствара дело *Звук Београда* које излаже на платоу Филозофског факултета у Београду, септембра 2013. године.

Приказ и анализа дела ЗВУЦИ БЕОГРАДА

Докторски уметнички пројект Марка Стојановића, вишемедијско дело *Звуци Београда*, настало је сједињавањем три медијске „траке”: звука, видеа и скулптуралних елемената на које се припремљени визуелни садржаји дела пројектују, а реализовано је као инсталација изложена у јавном простору – на платоу испред Филозофског факултета у Београду.

Идеја Марка Стојановића била је да кроз овај уметнички рад искаже свој однос према неким за њега значајним топонимима и панорамама Београда, рутинским активностима везаним за његово функционисање и живот у њему, своју, како сâм каже, „фасцинацију” призорима и звуковима родног града. Избор тема које су обухваћене аудио-визуелним секвенцама дела, ослањао се при томе првенствено на два критеријума: са једне стране, на лични, „носталгични”, могли бисмо рећи и веома емотивни однос аутора према одређеним београдским локацијама, здањима и збивањима на градским улицама, трговима и парковима, а са друге, на особеност, репрезентативност појединих призора и звукова као потенцијално општеважећих означитеља Београда.

Оквирни сиже докторског рада Марка Стојановића могао би се описати као ауторов интимни дневник са белешкама о томе како је, од

ујутру до касно у ноћ, провео један свој обичан, летњи дан. При томе се аутор (сем почетног кадра, у коме му се виде ноге на које облачи чарапе), не појављује на видео снимку. Он је бестелесни посматрач са стране, очи и уши, односно камера и микрофон, а не лице и тело.

У формату видео записа, *Звуци Београда* садрже већи број визуелно и звучно дефинисаних секвенци, међусобно лабаво повезаних „нумера“ које граде динамичан, ведар, у неким тренуцима и духовит сплет звукова и призора Београда. Међу њима су и минијатуре посвећене на пример Каленићевој пијаци, Ади Циганлији, стадиону Црвене звезде на коме се игра фудбалска утакмица, Звездарској шуми, мосту Газела, „игри“ семафора, чистачима улица, Храму Светог Саве, „валцеру“ трамваја, главној железничкој станици, ноћној забави на сплаву...

Видео и фото снимке изабраних београдских локација Марко Стојановић третира као почетни, сирови документарни материјал који потом подвргава поступцима наглих и учесталих монтажних резова, понављањима истог кадра, акцентирањем детаља, ротацијом појединих кадрова у свим правцима, имплементирањем ликовних мотива и графичких симбола које користи као основу за једноставну компјутерску анимацију, као и различитим поступцима дискретне модулације слике. Уз то, монтажом која је рађена вишеканално, аутор успоставља ритмички разигран, комплементаран, на моменте и полифони однос независних видео канала који се истовремено пројектују у виду вишеканалне видео инсталације.

Овај видео рад се наине – помоћу одговарајућег програма за *projection mapping* – пројектује на осам скулптуралних објеката, „кутија“ облика квадрата или коцке, а израђених од челичних рамова обложених у бело обојеним гипсаним плочама. Објекти, висине око два до осам метара, распоређени су у простору на начин који је претходно био детаљно испланиран према ауторовој идеји о визуелном изгледу скупа који асоцира на стилизовану урбану целину, али и у односу на пропорције и размак између површина за пројекцију видеа који је монтиран у програму *Adobe Premier Pro* од десет видео канала, „екрана“ различитих облика и димензија.

Звук уметничког пројекта Марка Стојановића потиче од посебно рађених, аутентичних теренских снимака које је аутор забележио на локацијама на којима је снимао и камером. Овај обимни звучни материјал је потом редукован, у неким одсецима музичког тока делимично и модулисан, а затим монтиран и миксован, како би се, уз помоћ компјутерског програма *Steinberg Nuendo*, изградио амбијентални звук жељеног квалитета. Фрагменти неких од тих звукова коришћени су и као узорци (*sample*) који су унесени у виртуелни семплер, да би се њима могло управљати преко MIDI клавијатуре. Уз коришћење секвенцера, овај поступак је аутору омогућио компоновање и свирање правих музичких нумера, или перкусивних остинатних ритмичких подлога за нумере створене од амбијенталних звукова и, у мањој мери, синтетизованих звукова и одломака говора.

По месту „записа” исти видео и аудио материјал, Марко Стојановић је у својој *street-art* видео инсталацији описаним поступцима осамосталио у развијене медијске линије, које међусобно ступају у полифони однос градећи занимљиво, свеже, комуникативно и продукцијски високо професионално реализовано вишемедијско дело. У њега су уграђена продубљена ауторова знања о еволуцији експерименталног филма од европске авангарде двадесетих година прошлог века, о развоју видео арта и видео инсталација, сплету идеја и поступака карактеристичних за *конкретну музику* и *Sound Art*, али основе Стојановићеве поетике проистичу ипак из његовог поимања света данашње поп културе: техно и диско музике, видео спота, телевизијске рекламе, итд.

Приказ и анализа Теоријске студије

Теоријска студија која је саставни део докторског уметничког пројекта *Звуци Београда* Марка Стојановића, садржи, након Апстракта и Увода, следећа поглавља: Поетички оквир рада (стр. 9-22), Теоријски оквир рада (стр. 23-58), Методолошка разматрања (стр. 57-81), Анализа практичног рада (стр. 82-133) и Закључна разматрања (стр. 134-135). Студија садржи и

списак коришћене литературе (18 наслова на српском и енглеском језику), већи број илустрација, као и биографију аутора.

У поглављу **Поетички оквир рада**, аутор разматра за њега значајан, полазни уметничко-стваралачки импулс који га је покренуо при стварању дела, а то је *звучни доживљај* као појам који у себи садржи сасвим индивидуалан сазнајни, психолошки и емоционални „одговор” слушаоца на звучну сензацију, у овом случају на *звучне пејзаже* урбаног центра какав је Београд. При томе, Стојановић уочава да се звучне слике Београда могу поделити на две групе: оне које садрже *опште звукове града* и оне које назива *аутентичним звуцима Београда*.

Поетички оквир визуелног аспекта свог уметничког пројекта, Марко Стојановић проналази у сликама панорама Београда сниманих са крова једног новобеоградског солитера, и снимцима начињеним на улицама Београда.

Поглавље **Теоријски оквир рада** утврђује контекст коме *Звуци Београда* припадају, а садржи делове посвећене *Модерној технологији у уметничкој пракси*, и то обухваћеној кроз сажети историјски преглед и одговарајуће примере из области конкретне музике, електронске музике, *Sound Art-a*, техно музике, експерименталног филма, видео арта и видео инсталација, а затим и потпоглавље у коме Стојановић, на основу релевантне литературе, објашњава појам и врсте вишемедијског дела.

Део теоријског рада **Методолошка разматрања**, садржи детаљан и прегледан опис начина на који је аутор поступно развијао и конкретизовао своју идеју, проналазио адекватне форме њене презентације и успоставио односе медијских линија дела.

У овом поглављу, Марко Стојановић прво анализира свој однос према звуковима који га окружују, закључујући да за њега „размишљање о звуку није само ослушкивање звукова, већ и проналажење њихових значења, контекста, узрока, последица, осећаја који изазивају”. Испитујући специфичности звукова Београда, Стојановић је обавио и мало истраживање, анкету, у којој му је један број људи различитог профила

одговарао на десет питања везана за њихово опажање и доживљај тих звукова, значење и значај који им придају.

Објашњавајући начин на који је постепено изградио концепцију свог вишемедијског дела, Марко Стојановић је утврдио да се она осмишљена кроз три фазе: 1. припрему и одбир материјала за сваку од три медијске линије; 2. постављање сваког од тих материјала у формално и садржајно логичан след; и 3. међусобно усклађивање, прилагођавање и уодношавање медијских линија.

Поглавље **Анализа практичног рада** састоји се од прегледно описаног пута који је аутор прешао при реализацији свог дела. Тако, на пример, у потпоглављу **Припрема**, Марко Стојановић објашњава етапе свог рада на изради сценарија и књиге снимања, изради скица за скулптурални објект, одређивању локација и термина снимања, одабиру опреме за снимање и постпродукцију, добијању дозвола за снимање и јавно излагање, те на прављењу калкулације трошкова реализације и маркетинга.

Потпоглавље **Реализација** садржи веома прецизно објашњење поступака примењених у раду са звуком (снимање, одабир, обрада и стварање музичке форме), видео материјалом (снимање, одабир кадрова, монтажа, стилизација), и, на крају, са скулптуром (израда техничког елабората и изградња објекта).

Садржај потпоглавља **Финализација**, Марко Стојановић не посвећује завршној етапи свог радног процеса, већ начинима на које је решавао односе звука и слике у видео раду, те односа тог видеа и скулптуралне форме на коју се он пројектује.

Поглавље се завршава освртима на израду студије изводљивости, на ток завршних проба, а потом описом начина на који су, на основу осмишљеног плана, обављени промоција и маркетинг, који су укључивали креирање интернет презентације, најаву догађаја путем друштвених мрежа, телевизијских, радио и штампаних медија, и штампање флајера и плаката.

Закључак

Докторски уметнички пројект Марка Стојановића, видео инсталација *Звуци Београда – сједињавање конкретних звукова и призора у вишемедијском делу*, настао је као резултат темељног проучавања аутору идејно сродних вишемедијских уметничких дела и литературе о њима, особености његове стваралачке маште, истраживачке радозналости и студиозности са којом је приступио разради и реализацији свог уметничког концепта, али и способности и упорности да сâм савлада технике и технологије рада у различитим уметностима и стваралачки их примени при изради свог, у пуном смислу те речи ауторског вишемедијског дела. Испуњен „задатак” *сједињавања конкретних звукова и призора* је у делу Марка Стојановића прерастао у једну личну, ведру, динамичну, духовиту, али на моменте и меланхоличну игру слика и звукова Београда. Као што смо већ нагласили, Стојановић је створио занимљиво, свеже, комуникативно и продукцијски високо професионално реализовано вишемедијско дело, својеврсни *street-art* који као да, кроз једну свежу визуру, наставља и продубљује идеје америчког *pop-arta*.

Текст студије Марка Стојановића прегледно и на стручан начин открива ауторове поетичке претпоставке, идеје и шири историјски и савремени контекст коме његово уметничко дело припада. Сем тога, текст даје веома корисне детаљне информације о процесу рада на вишемедијском делу; податке о процесу сазревања почетне идеје, о разлозима за доношење одређених стваралачких одлука, те описе начина на које су те одлуке реализоване у пракси. У студији се налазе и драгоцени подаци о многим техничким, правним, финансијским и промотивним аспектима који су пратили израду пројекта. Из свих ових разлога, сматрамо да овај стручни рад на адекватан начин осветљава сложени пут који је кандидат прешао радећи на свом делу, и тиме у потпуности испуњава своју намену предвиђену циљевима, садржајем и критеријумима који важе за докторске уметничке студије.

На основу критичког сагледавања и оцене резултата уметничког и теоријског дела уметничког пројекта *Звуци Београда – сједињавање*

*конкретних звукова и призора у вишемедијском делу, Комисија констатује да он по свим својим одредницама и елементима испуњава високе критеријуме докторског уметничког пројекта. Стога Комисија предлаже Већу интердисциплинарних студија и Сенату Универзитета уметности у Београду да овај Извештај прихвате и покрену процедуру за јавну одбрану докторског уметничког пројекта **Звуци Београда** – сједињавање конкретних звукова и призора у вишемедијском делу, кандидата Марка Стојановића.*

Комисија у саставу:

Чедомир Васић, редовни професор ФЛУ у пензији

Бранислав Карановић, редовни професор ФПУ

др Иван Правдић, ванредни професор АУ у Новом Саду

др Борис Деспот, редовни професор ФДУ

Срђан Хофман, редовни професор ФМУ у пензији (ментор).

У Београду, 7. октобра 2014.